

Reykjavík, 02.09.2022
ÍLS/

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið
Skuggasund 1
101 Reykjavík

Efni: Umsögn vegna áforma um lagasetningu (geymsla koldíoxíðs)

Vísað er til upplýsinga um áform um frumvarp til laga um breytingu á lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1198 (geymsla koldíoxíðs), sem birtar voru í samráðsgátt stjórnarráðsins, 17. ágúst 2022, sbr. mál nr. 149/2022. Eftirfarandi eru athugasemdir Carbfix ohf., Orkuveitu Reykjavíkur (OR) og Orku náttúrunnar ohf. (ON), við þau áform sem kynnt eru.

Í áformaskjali kemur fram að ESA hafi gert frekari athugasemdir við það með hvaða hætti íslensk stjórnvöld hafi innleitt tilskipun ESB 2009/31/ESB, til viðbótar við þær sem leiddu til laga nr. 67/2022 sem breyttu innleiðingu tilskipunarinnar í lög nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir sbr. lög nr. 12/2021. Það er bagalegt að enn þurfi að endurskoða innleiðinguna og að athugasemdir ESA hafi ekki öllum verið komið á framfæri við íslensk stjórnvöld samtímis svo ekki þyrfti enn og aftur að fara með frumvarp fyrir Alþingi til að koma til móts við sjónarmið ESA/ESB.

Til að ljúka innleiðingu tilskipunar 2009/31 í íslenskan rétt þarf reglugerð til sem kveði nánar á um framkvæmd laganna og niðurdælingar koldíoxíðs í jarðlög hér á landi. Fyrir um ári síðan hófst samráðsferli vegna hennar en enn bolar ekki á henni. Það skapar óvissu um tiltekna þætti við öflun leyfa til niðurdælingar, gagnaskila og annarra þátta er tengjast framkvæmd laganna. Minnt er á að Carbfix og samstarfsaðilar félagsins bíða enn átekta og minna á mikilvægi þess að hún líti dagsins ljós svo skapa megí vissu við rekstur yfirstandandi og væntanlegra verkefna. Þá má benda á að með reglugerð hefði verið hægt að benda ESA, sem nú gerir einhverjar athugasemdir við ófullnægjandi innleiðingu, á að ákvæði tilskipunarinnar væru innleidd annars vegar með lögum um niðurdælingu sbr. lög nr. 12/2021 og hins vegar með reglugerð en til stóð að taka á ýmsum þeim þáttum sem ESA bendir á nú, í reglugerðinni sbr. 33. gr. laga nr. 7/1998. Þannig hefði mögulega mátt koma í veg fyrir að nú væri enn á ný gerðar athugasemdir við ófullnægjandi innleiðingu.

Í eftirfarandi umsögn verður að slá þá varnagla að Carbfix hefur ekki aðrar upplýsingar undir höndum um inntak athugasemda ESA en þær sem fram koma í samráðsgátt stjórnvalda. Þó er það sammerkt með þeim að til stóð að fjallað yrði nánar um þessi atriði í áður nefndri reglugerð ef frá er talin umfjöllun um samsetningu strauma

Fallast má á að í 33. gr. c er ekki ítarlega fjallað um könnunarleyfi. Af athugasemdum með greininni sem finna má í frumvarpi því er varð að lögunum er um inntak greinarinnar m.a. vísað til 5. gr. tilskipunar 2009/31 um könnunarleyfi. Með orðalagi 33. gr. c eins og því er nú háttað var ráðgert að stjórnvöld gætu líkt og kveðið er á um í 5. gr. tilskipunarinnar, áskilið að könnun á svæði fari fram fyrir útgáfu starfsleyfis. Af tilskipuninni leiðir að forsenda slíkrar könnunar væri alltaf könnunarleyfi sem yrði þá sérstaklega útgefið af stjórnvaldinu sem það áskilur. Með vilja var þessu svona háttað í lagasetningunni en gert ráð fyrir því líkt

og fram kemur í 33. gr. b í lögum 7/1998, að nánar yrði fjallað um könnunarleyfi í reglugerð þeirri sem setja þyrfti til framkvæmdar niðurdælingarkafla laga nr. 7/1998. Sú reglugerð hefur enn ekki litið dagsins ljós sbr. það sem áður hefur verið nefnt, en lægi hún fyrir væri ljóst að fyllilega væri innleidd grein 5. í tilskipun 2009/31.

Þá liggur ekki alveg ljóst fyrir hvert inntak athugasemda ESA er varðandi flutning ábyrgðar sbr. gr. 33. g né heldur hvað í orðalaginu sé þess eðlis að það teljist ófullnægjandi. Hið sama á við um 33. gr. d. varðandi samsetningu efnisstrauma en í athugasemdum með greininni í frumvarpi því er varða að lögum um niðurdælingu segir: „*Tilgangurinn með því að fjalla sérstaklega um samsetningu efnisstrauma er að setja fram viðmið sem stuðla að því að ná markmiðinu um örugga föngun, flutning og niðurdælingu.*“

Þá eru sérstaklega áréttuð þau sjónarmið sem fram koma í athugasemdunum um samsetningu efnisstrauma í niðurdælingu með Carbfix tækninni og mikilvægt að þau verði höfð í huga við mótnun orðalags greinarinnar verði henni breytt. Hafa þarf hugfast að við staðbundna föngun frá jarðvarmavirkjunum t.d. þá er CO₂ og H₂S fangað og dælt niður í sama ferlinu. Gera má ráð fyrir að sama geti orðið uppi á teningnum hjá stóriðjunni þegar fram í sækir. Með ákvæðinu var ætlunin að útfæra íslenskt ákvæði með hliðsjón af þeirri aðferð sem þróuð hefði verið hér á landi. Carbfix bendir á að tilskipun nr. 2009/31 leggur ekki skorður við vatnsblöndun miðað við orðalagið í henni: „*A CO₂ stream shall consist overwhelmingly of carbon dioxide. To this end, no waste or other matter may be added for the purpose of disposing of that waste or other matter.*“ Með Carbfix aðferðinni er einmitt ekki verið að blanda vatni við niðurdælt koldíoxíðs í þeim tilgangi að losna við vatnið sem dælt er niður með aðferðinni og af því leiðir að það getur vart talist bannað skv. framangreindu orðalagi tilskipunarinnar. Að þessu sögðu leggst Carbfix ekki gegn þeim breytingum sem fyrir séðar eru til að koma til móts við athugasemdir ESA enda girðir tilskipunin ekki fyrir vatnsblöndun.

Carbfix hefur átt í nánu og mjög svo góðu samstarfi við íslensk stjórnvöld alveg frá því að niðurdælingarverkefni innan samstæðu OR hófust. Þá hefur undirrituð ásamt fleirum innan OR hefur komið að reglubundnu samtali við fulltrúa stjórnvalda um löggjöf um niðurdælingu frá fyrstu innleiðingu tilskipunar 2009/31/EB árið 2014/2015. Það er mikilvægt að þakkað sé fyrir þetta góða og gagnlega samstarf en stjórnvöld hafa verið dyggir bakhjarlar við rekstur verkefna Carbfix og að vissu leyti greitt götu þeirra enda ótvírætt búin að sanna gildi sitt í þágu framlags Íslands í baráttunni gegn loftslagsvánni. Það er áréttuð að undirrituð sem og sérfræðingar Carbfix og samstæðu OR eru ávallt reiðubúin og fús að veita stjórnvöldum aðstoð og ráðgjöf í þessum efnum nú sem endranær.

Virðingarfyllt,

Íris Lind Sæmundsdóttir
Lögmaður